

Arkielämä ja julkinen valta

VIERAANA LOUHESSA III:
JOUNI ALAVUOTUNKI

Muurmannin radan varressa sijaitsevan Louhen piirin hallinnollisen keskuksen katu-kuva hallitsee yhtäältä venäläis-karjalaisen tyylisiin rakennetut pientalot, toisaalta elementteistä valmistetut suoraviivaiset kerrostalot.

Enemmistö pientaloista on vanhoja, ilmeisen huonokuntoisia, mutta joukossa on myös muutamia uusia ja hyvin hoidettuja taloja. Saimme kuulla louhelaisten nykyisin rakentavan paljon talojaan itse valtiolta saatujen lainojen turvin. Pihoilla olevat suuret halkopinot kertoivat lämmityksen tapahtuvan puilla: katujen varsilla olevien vesipostien vilkas käyttö puolestaan antoi viitteitä vesijohtojen puuttumisesta talouksista.

Kerrostalot ovat ulkoiselta ilmeeltään porraskäytävät kielivät hoitamattomuudesta. Yksityisasunnot, joissa meillä oli tilaisuus vierailulla, olivat kuitenkin varsin viihtyisiä ja hyvin hoidettuja, joskaan talouskoneita ja muita suomalaisissa kodeissa tavallisia laitteita ei näkynyt käytössä. Louhelaisten keskimääräisen kuukausipalkan saimme tietää olevan noin kolmesataa ruplaa eli noin kaksituhatta markkaa, mihin kuuluu kuudenkymmenen prosentin syrjäseutulisä. Suurin osa palkasta jää suoranaisesti kulutukseen, sillä verotus on viiden prosentin luokkaa ja asunnon vuokra kuusi ruplaa huoneelta kuukaudessa.

Pintapuolinen vilkaisu paikallisiin kauppa- ja palvelusyrityksiin osoitti sen, että käytettävissä olevat tulot riittävät elämän perusvälttämättömyyksiin, sikäli kuin tavaroita on tarjolla. Isäntämme kertoivat, että tavarapula on rahan vähyyttä suurempi ongelma. Jopa monien peruselintarvikkeiden myyntiä säännöstellään, samoin esimerkiksi autojen myyntiä. Autoja on piirin asukkaiden yksityiskäytössä noin tuhat, mutta halukkaat saavat jonottaa 10.000 ruplan hintaista uutta Ladaa vuosikautia.

Kauppa- ja palvelusyrityksiä voisi tuotevalikoimansa puolesta luonnehtia ruoka- ja sekatarvikauppoiksi. Ehkä viehättävin paikallisista kauppoista oli Pohjola-hotellin vieressä sijaitsevassa pienessä puurakennuksessa oleva kirjakauppa. Sisäänkäynti tapahtui takaovesta. Kaupassa oli muutamia kirjahyllyjä, joukossa pari hyllymetriä Neuvosto-Karjalassa painettua suomen-

kieleistä kirjallisuutta sekä keskellä huonetta pari myyntipöytää postikorteille ja paperitavaralle. Ostoksien hintaa helmitaululla laskevan tytön takana olevassa uunissa paloi tuli kotoisesti, uunin vieressä olevaa seinää koristi railakkaana uudistusmiehenä tunnetun Boris Jeltsinin valokuva.

Puolue ja neuvosto

Piirin tärkeimmät hallintorakennukset sijaitsevat aivan Louhen keskustassa. Piirineuvosto pitää majaa 40-luvun lopussa rakennetussa kaksikerroksisessa puutalossa. Pääsisäänkäynnin vieressä oleviin kyltteihin on kirjoitettu rakennuksissa sijaitsevien virastojen nimet myös

pitää tänä vuonna toimeensa nimitetty puheenjohtaja Leonid Petrov. Hänen vuosilomalla ollessaan piirin päällikkyyttä hoiti toinen puheenjohtaja Valeri Kvasnin.

Piirineuvosto on edustuksellinen hallintoelin, joka valitaan vaaleilla viideksi vuodeksi kerrallaan ja vastaa toimialaltaan lähinnä Suomen kunnanvaltuustoja. Piirin kylillä on olemassa omat, niin ikään vaaleilla valitut

kyläneuvostonsa. Kuten valtiollisissa, korkeimman neuvoston vaalissa, myös kylä ja piirineuvostojen vaaleissa voi valita uuden vaalilain mukaan olla useampia ehdokkaita.

Piirineuvoston toimitalon vieressä sijaitsee uudempi, valkeaksi rapattu rakennus, jonka edessä on jyhkeä Leninin näköispatsas. Siinä pitää päämajaansa kommunistisen puolueen piirikomitea, jonka johdossa on Kuusamossakin vierailut Valerian Kudozevov. Hänen oli vierailumme aikana lomalla, emmekä näin ollen saaneet tilaisuutta tavata häntä. Puoluesihteerin tointa hoitaa Jevgeni Grabar, miellyttävä herrasmies, koulutukseltaan opettaja. Hänen toimialaansa kuuluvat erityisesti ideologiset kysymykset.

Puolueen perusjärjestöjä ovat eri puolilla piiriä työpaikoilla toimivat paikalliskomiteat.

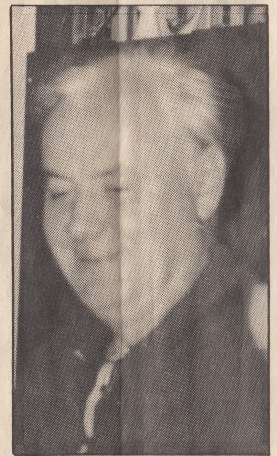
Valeri Kvasnin ja Jevgeni Grabar kertoivat, että aikaisemmin vallinnut neuvostojen ja puolueen suhte on olennaisesti muuttunut Gorbatschovin kaudella. Puolueen yksisuuntaisen määräysvallan sijaan on tullut keskinäinen yhteistyö puolueen ja neuvos-

keskushallinnolta paikalliselle tasolle, alueen luonnonvarojen ja inhimillisten resurssien käyttäminen alueen omiin tarpeisiin.

Tässä yhteydessä jäin pitkään pohtimaan niitä mahdollisuuksia, joita Louhen suomalaisilla ystävyyskunnilla on tämän suuntaisen kehitysprosessin vauhdittamiseksi. Oleellisin kysymys epäilemättä on päätösvalta Louhen luonnonvaroista, sikäli kuin paikalliseen käyttöön osoitetaan esimerkiksi neljäsosa alueen valtavista metsävaroista ja niitä ryhdytään hyödyntämään käyttäen apuna suomalaista tietoa ja taitoa, perusesteet nopealle taloudelliselle kehitykselle on poistettu. Näin aikaansaatu varallisuuden kasvu puolestaan loisi edellytyksiä entistä monipuolisemmalle taloudelliselle yhteistyölle paikallisella tasolla, molempia osapuolia hyödyttävälle tavaroiden ja palvelusten vaihdolle.

Isännillämme näytti olevan samanlaisia näkemyksiä ja toiveita kuusamolaisen ja taivalkoskelaisen kanssa suunnitellun orastavan yhteistyön suunauksellisista vaihteluista.

Suurimpana esteenä tällä

Louhen piirin koulutoimenjohtaja Slava Zapko.

osaaminen ja ulkolaisen kirjallisuuden saamisen vaikeus ovat hänen mukaansa eräitä maan jälkeensä jääneisyyden keskeisiä syitä.

Ryhtyessään tiedustelemaan Slava Zapkolta hänen laajaan kirjakokoelmaansa sisältyvästä Leninin kotoista teoksista, hän kertoi olevansa leninisti. Historianopettajan

Perestroika ja glasnost

Kaikki tapaamamme Louhen piirin päättäjät vakuuttivat yksisuuntaisesti työn tuottavuuden kohottamiseen, ihmisten oma-aloitteisuuteen ja tuotteiden laadun parantamiseen tähtäävän perestroikan välttämättömyyttä. Eräiksi tärkeimmistä kysymyksistä tässä koettiin taloudellisen päätävävallan siirtäminen

toyhteiskunnan sulkeutuneisuudesta, jonka poistaminen sekin kuuluu Gorbatschovin kauden ohjelmaan.

Louhen piirin koulutoimenjohtaja Slava Zapko, lukemista ja kirjojen keräilyä harrastava älyllinen herra, jonka kodissa saimme nauttia mainion illallisen, puolestaan piti maansa tietoisesti johdettua henkistä eristäytymistä vaikeana ongelmana. Vieraiden kielten vähäinen

vostoliiton uudesta historiankirjoituksesta, joka nyt on ensimmäistä kertaa alkanut tuoda julkisuuteen asiakirjapohjaista tietoa maan omasta lähihistoriasta. Tästä kiinnostuksesta osoituksena olivat hänen keräämänsä laajat leikekokoelmat, joihin oli koottu aikaisemmin julkaisemattomia tietoja historiasta, yhteen leikekirjaan Stalinista, toiseen uudesta historiankirjoituksesta yleensä.

Louhen kaupungin kirjakauppa.